SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 151/02-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. októbra 2002 predbežne prerokoval sťažnosť J. K., bytom G., R. K., bytom G., Ž. K., bytom G., M. K., bytom G., J. L., bytom G., R. K., bytom G., R. Č., bytom G., M. B., bytom G., R. K., bytom G., a J. K., bytom P., zastúpených advokátom JUDr. S. J., Advokátska kancelária, B., pre namietané porušenie ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj pre porušenie ich práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru v Poprade v trestnej veci vedenej pod sp. zn. ČVS: OÚV-146/10-PP-2002, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. K., R. K., Ž. K., M. K., J. L., R. K., R. Č., M. B., R. K. a J. K. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. septembra 2002 doručená sťažnosť J. K., bytom G., R. K., bytom G., Ž. K., bytom G., M. K., bytom

G., J. L., bytom G., R. K., bytom G., R. Č., bytom G., M. B., bytom G., R. K., bytom G., a J. K., bytom P. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. S. J., Advokátska kancelária, B., ktorou namietali porušenie ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústava“), ako aj pre porušenie ich práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru v Poprade (ďalej len „okresný úrad vyšetrovania“) v trestnej veci vedenej pod sp. zn. ČVS: OÚV-146/10-PP-2002.

Uznesením sp. zn. ČVS: OÚV-146/10-PP-2002 z 1. marca 2002 začal okresný úrad vyšetrovania podľa § 160 ods. 1 Trestného poriadku trestné stíhanie vo veci trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1 a 3 Trestného zákona, trestného činu poškodzovania cudzej veci podľa § 257 ods. 1 Trestného zákona a trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona.

K uvedeným trestným činom malo dôjsť 28. februára 2002 v obci G., okres P., po konflikte medzi M. K. a čašníčkou I. S. v miestnom pohostinstve P., keď doposiaľ nezistená skupina osôb (v počte asi 30) prišla približne o 21.45 h do rómskej osady v obci G., pričom viacerí z tejto skupiny mali v rukách baseballové palice a kričali „cigáni poďte von, lebo vás pozabíjame“. Zároveň palicami a kameňmi porozbíjali okná na domoch č. 69, 67, 61, do ktorých aj vnikli, opätovne sa vyhrážali prítomným Rómom a v týchto domoch poškodili zariadenie. Pri odchode z rómskej osady v G. – F. uvedení neznámi páchatelia napadli okolo prechádzajúcich R. K. a M. K., ktorým spôsobili zranenia, ktoré si vyžiadali liečenie.

Uznesením okresného úradu vyšetrovania sp. zn. ČVS: OÚV-146/10-PP-2002 z 13. marca 2002 bolo začaté trestné stíhanie aj vo veci trestného činu násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 196 ods. 1 a 2 Trestného zákona a taktiež vo vzťahu k poškodenému R. K. došlo k prekvalifikovaniu skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, z trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona na pokus trestného činu ublíženia na zdraví formou spolupáchateľstva podľa § 8 ods. 1 k § 9 ods. 2 k § 222 ods. 1 Trestného zákona a vo vzťahu k poškodenému M. K. na trestný čin ublíženia

na zdraví formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 221 ods. 1 a ods. 2 písm. b) Trestného zákona.

Uznesením okresného úradu vyšetrovania sp. zn. ČVS: OÚV-146/10-PP-2002 z 26. júna 2002 bolo trestné stíhanie vo vyššie uvedenej veci podľa § 173 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku prerušené, pretože sa nepodarilo zistiť skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie voči určitej osobe.

Proti uzneseniu o prerušení trestného stíhania podali J. K. a R. K., zastúpení splnomocnencom Dr. C. I., sťažnosť, ktorú prokurátorka Okresnej prokuratúry v Poprade uznesením č. k. 2 Pv 217/02-64 zo 17. júla 2002 zamietla ako podanú neoprávnenými osobami s odôvodnením, že ustanovenie § 173 ods. 4 Trestného poriadku neoprávňuje poškodeného na podanie sťažnosti proti uzneseniu o prerušení trestného stíhania, pričom v zmysle § 142 ods. 1 (alinea prvá) Trestného poriadku môže sťažnosť podať osoba, ak neustanovuje zákon niečo iné, ktorej sa uznesenie priamo dotýka alebo ktorá dala na uznesenie podnet svojím návrhom, na ktorý ju zákon oprávňuje. Za uznesenie, ktoré sa poškodeného priamo dotýka, možno považovať iba také uznesenie, ktorým sa rozhoduje priamo o jeho nárokoch, na ktoré je oprávnený podľa § 43 Trestného poriadku. Uznesením o prerušení trestného stíhania sa o nárokoch poškodeného nerozhoduje, a preto v zmysle § 148 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku bolo potrebné sťažnosť poškodených ako podanú osobami neoprávnenými zamietnuť.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovatelia namietali: „Vzhľadom k tomu, že právny poriadok SR neupravuje právo poškodeného na riadny opravný prostriedok proti uzneseniu o prerušení veci, uznesenie OÚV PZ v Poprade zo dňa 26. 6. 2002 pod ČVS: OUV-146/10-PP-2002, spĺňa požiadavku právoplatného rozhodnutia v zmysle čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky. V danej veci teda sťažovateľ vyčerpal riadne opravné prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práva poskytuje.“

Podľa názoru sťažovateľov „v predmetnej veci nedošlo k dôkladnému a efektívnemu vyšetreniu vedúcemu k identifikácii a potrestaniu zodpovedných osôb zo spáchania trestného činu“.

Právny zástupca sťažovateľov v sťažnosti ďalej uviedol: „Právo na súdnu a inú právnu ochranu ako základné ľudské právo, zakotvené v Ústave je základným a nevyhnutným predpokladom reálneho uplatnenia všetkých ostatných základných práv a slobôd. (...) Oprávňuje občana uplatňovať základné ľudské práva a slobody voči štátu prostredníctvom súdov a iných orgánov verejnej správy. Konkrétne podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanovujú ďalšie zákony a procesné predpisy, v tomto prípade Trestný poriadok. Podľa § 2 ods. 5 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. S rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy, nečakajúc na návrh strán. V danom prípade OÚV PZ v Poprade nepostupoval spôsobom, aký mu zákon ukladá. Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie zaväzuje štáty k tomu, aby zakázali a odstránili rasovú diskrimináciu vo všetkých jej formách. (...) Z výpovedí poškodených vyplýva, že útok na ich osoby bol motivovaný pomstou ale hlavne rasovou neznášanlivosťou, pričom orgány činné v trestnom konaní tejto problematike nevenovali primeranú pozornosť.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovatelia v konaní pred ústavným súdom namietali, že k zásahu do ich základných práv malo dôjsť v dôsledku toho, že okresný úrad vyšetrovania prerušil trestné stíhanie vo veci aj napriek tomu, že pred prerušením trestného stíhania neurobil všetko, čo bolo potrebné na zabezpečenie jeho úspešného vykonania, poukazujúc na skutočnosť, že viacerí svedkovia - poškodení označili vo svojich svedeckých výpovediach, ako aj pri rekognícii vykonanej 10. apríla 2002 osoby, ktoré boli v inkriminovanom čase na mieste činu a mohli vidieť jeho páchateľov, a poškodený M. K. označil pri rekognícii na predložených fotografiách osobu, ktorá ho bila palicou (bol si istý na 60 %), a J. K. osobu, ktorá bola v jeho dome a bila sa s ním (udával, že si je istý na 70 - 80 %). Podľa sťažovateľov neboli podmienky na prerušenie konania, pretože orgány činné v trestnom konaní mali možnosť konať ďalej, zistiť a vypátrať páchateľov trestných činov.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 167 Trestného poriadku obvinený a poškodený majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania žiadať prokurátora, aby boli odstránené prieťahy vo vyšetrovaní alebo závady v postupe vyšetrovateľa alebo policajného orgánu. Žiadosť nie je viazaná lehotou. Túto žiadosť, ktorú treba prokurátorovi ihneď predložiť, musí prokurátor bez meškania vybaviť. O výsledku preskúmania musí byť žiadateľ upovedomený.

Podľa § 174 Trestného poriadku dozor nad zachovávaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania podľa § 157 až 159 a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor (ods. 1).

Pri výkone tohto dozoru je prokurátor oprávnený:

a) dávať záväzné pokyny na vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov,

b) vyžadovať od vyšetrovateľa alebo od policajného orgánu alebo od príslušného orgánu (§ 88c ods. 3) spisy vrátane spisov vo veciach, v ktorých nebolo začaté trestné stíhanie, dokumenty, materiály a správy o spáchaných trestných činoch za účelom previerky, či vyšetrovateľ alebo policajný orgán včas začína trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje,

c) zúčastniť sa na vykonávaní úkonov vyšetrovateľa alebo policajného orgánu, osobne vykonať jednotlivý úkon alebo aj celé vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie a vydať rozhodnutie v ktorejkoľvek veci; pritom postupuje podľa ustanovení platných podľa tohto zákona pre vyšetrovateľa alebo policajný orgán a proti jeho rozhodnutiu je prípustná sťažnosť ako proti rozhodnutiu vyšetrovateľa alebo policajného orgánu,

d) vracať vec vyšetrovateľovi alebo policajnému orgánu so svojimi pokynmi na doplnenie,

e) zrušovať nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia a opatrenia vyšetrovateľa a policajného orgánu, ktoré môže nahrádzať vlastnými rozhodnutiami a opatreniami; pri uznesení podľa § 159, uznesení o zastavení a prerušení trestného stíhania alebo o postúpení veci môže tak urobiť do pätnástich dní od doručenia uznesenia; ak rozhodnutie vyšetrovateľa a policajného orgánu nahradil vlastným rozhodnutím inak než na podklade sťažnosti oprávnenej osoby proti uzneseniu vyšetrovateľa alebo policajného orgánu, proti

jeho rozhodnutiu je prípustná sťažnosť v rovnakom rozsahu ako proti rozhodnutiu vyšetrovateľa alebo policajného orgánu,

f) odňať ktorúkoľvek vec určitému vyšetrovateľovi alebo policajnému orgánu a urobiť opatrenie, aby vec bola prikázaná inému vyšetrovateľovi alebo policajnému orgánu,

g) nariadiť vo veci, v ktorej sa vykonáva skrátené vyšetrovanie, aby v nej bolo vykonané vyšetrovanie, ak to okolnosti odôvodňujú.

Sťažovatelia sa teda ochrany svojich základných práv a slobôd, porušenie ktorých namietajú v konaní pred ústavným súdom, môžu využitím oprávnení, ktoré im ako poškodeným priznáva ustanovenie § 167 Trestného poriadku, domáhať priamo v trestnom konaní na Okresnej prokuratúre v Poprade, ktorá má podľa ustanovenia § 174 ods. 2 písm. a) a c) Trestného poriadku právomoc vydať pokyn, aby sa v prerušenom trestnom stíhaní pokračovalo, prípadne rozhodnúť o pokračovaní v prerušenom trestnom stíhaní, a v prípade neakceptovania ich žiadosti môžu využiť aj právne prostriedky priznané im § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre a domáhať sa preskúmania zákonnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní prostredníctvom podnetu.

Sťažovatelia ani jeden z vyššie uvedených právnych prostriedkov nápravy, ktoré im zákon na ochranu ich základných práv účinne poskytuje a na ktorých použitie sú oprávnení, doteraz nevyužili, ale obrátili sa so sťažnosťou podľa čl. 127 ústavy na ústavný súd.

S ohľadom na uvedené dôvody ústavný súd ich sťažnosť na základe § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2002